

"הַשְׁרַח הַחֲלָבִי" לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת ויצא

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו – 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

וַיִּקְרָב מֵאֵת פָּנָיו יִצְחָק אֲבִיו
 לֹא וַעֲשׂוּ אֲחִיו בָּא מִצִּידוֹ: וַיַּעַשׂ
 גַּם־הוּא מִטַּעֲמִים וַיָּבֹא לֵאבִיו
 וַיֹּאמֶר לֵאבִיו יָקֹם אָבִי וַיֹּאכַל
 מִצִּיד בָּנוּ בַּעֲבֹר תְּבָרַכְנִי נַפְשָׁה:
 לֵב וַיֹּאמֶר לוֹ יִצְחָק אֲבִיו מִי־אַתָּה
 וַיֹּאמֶר אֲנִי בִנְךָ בְּכֹרֶךָ עָשׂו:
 לֵב וַיַּחֲרֹד יִצְחָק חֲרָדָה גְּדֹלָה עַד־
 מָאֹד וַיֹּאמֶר מִי־אֲפֹא הוּא
 הַצֶּד־צִיד וַיָּבֹא לוֹ וַאֲכַל מִכָּל
 בָּטָרִם תְּבֹאָה וַאֲבָרַכְהוּ גַם־
 לֵד בְּרוּךְ יִהְיֶה: כַּשֶּׁמֶעַ עָשׂו אֶת־
 דְּבָרֵי אֲבִיו וַיִּצְעַק צַעֲקָה גְּדֹלָה
 וַיִּמְרָה עַד־מָאֹד וַיֹּאמֶר לֵאבִיו
 לֵה בְּרַכְנִי גַם־אֲנִי אָבִי: וַיֹּאמֶר בָּא
 אֲחִיךָ בְּמִרְמָה וַיִּקַּח בְּרִכְתָּה:
 לוֹ וַיֹּאמֶר הֲכִי קָרָא שְׁמוֹ יִעֲקֹב
 וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעֲמִים אֶת־בְּכֹרְתִי
 לָקַח וְהִנֵּה עַתָּה לָקַח בְּרִכְתִּי
 וַיֹּאמֶר הֲלֹא־אֵצֶלֶת לוֹ בְּרִכָּה:
 לוֹ וַיֵּצֵא יִצְחָק וַיֹּאמֶר לַעֲשׂו הִן
 גְּבִיר שָׁמַתִּיו לָךְ וְאֶת־כָּל־אֲחִיו
 נָתַתִּי לוֹ לַעֲבָדִים וְדָגַן וְתִירֹשׁ
 סָמַכְתִּיו וּלְכָה אֲפֹא מֶה
 לֵח אַעֲשֶׂה בְּנִי: וַיֹּאמֶר עָשׂו אֶל־
 אָבִיו הַבְּרִכָּה אַחַת הוּא־לָךְ
 אָבִי בְּרַכְנִי גַם־אֲנִי אָבִי וַיִּשָּׂא
 לט עָשׂו קִלּוֹ וַיִּבֶךְ: וַיַּעַן יִצְחָק
 אֲבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמֵנִי
 הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבָה וּמִטָּל

מ הַשָּׁמַיִם מֵעַל: וְעַל־חֲרָבָה
 תַּחֲיֶה וְאֶת־אֲחִיךָ תַּעֲבֹד וְהִיָּה
 כַּאֲשֶׁר תִּרְיֹד וּפְרֻקַּת עֵלּוֹ מֵעַל
 מא צוּאֲרָה: וַיִּשְׁטֹם עָשׂו אֶת־
 יִעֲקֹב עַל־הַבְּרִכָּה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ
 אָבִיו וַיֹּאמֶר עָשׂו בְּלִבּוֹ וַיִּקְרָבוּ
 יָמָיו אֲבֵל אָבִי וַאֲהַרְגָה אֶת־
 מב יִעֲקֹב אֲחִי: וַיִּגַּד לְרַבְּקָה אֶת־
 דְּבָרָיו עָשׂו בְּנֵה הַגְּדֹל וְתִשְׁלַח
 וְתִקְרָא לַיִּעֲקֹב בְּנֵה הַקָּטָן
 וְתֹאמַר אֵלָיו הִנֵּה עָשׂו אֲחִיךָ
 מג מֵתַנַּחֵם לָךְ לַהֲרַגָּה: וְעַתָּה בְּנִי
 שִׁמְעֵה בְּקִלּוֹי וְקוֹם בָּרַח־לָךְ אֶל־
 מד לְבֶן אֲחִי חֲרָנָה: וַיִּשְׁבֹּת עִמּוֹ
 יָמִים אַחֲדִים עַד אֲשֶׁר־תָּשׁוּב
 מה חֲמַת אֲחִיךָ: עַד־שׁוּב אָף־
 אֲחִיךָ מִמָּךְ וּשְׂכַח אֶת אֲשֶׁר־
 עָשִׂיתָ לוֹ וּשְׁלַחְתִּי וּלְקַחְתִּיךָ
 מִשָּׁם לִמָּה אֲשַׁכַּל גַּם־שְׁנֵיכֶם
 מו יוֹם אֶחָד: וְתֹאמַר רַבְּקָה אֶל־
 יִצְחָק הֲצַחֲתִי רַחֲמֵי מִפְּנֵי בָנוֹת
 חַת אִם־לָקַח יִעֲקֹב אִשָּׁה
 מִבָּנוֹת־חַת כֹּאֲלֵה מִבָּנוֹת
 כזא הָאָרֶץ לִמָּה לוֹ חַיִּים: וַיִּקְרָא
 יִצְחָק אֶל־יִעֲקֹב וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ
 וַיִּצְוֶהוּ וַיֹּאמֶר לוֹ לֹא־תִקַּח
 כ אִשָּׁה מִבָּנוֹת כְּנָעַן: קוֹם לָךְ
 פָּדְנָה אֶרֶם בֵּיתָה בְּתוּאֵל אָבִי
 אִמָּךְ וְקַח־לָךְ מִשָּׁם אִשָּׁה
 ג מִבָּנוֹת לְבֶן אֲחִי אִמָּךְ: וְאֵל שְׂדֵי

יְבָרֶךְ אֹתָךְ וַיִּפְרָה וַיִּרְבֶּה וְהָיִיתָ
 י לְקַהֲל עַמִּים: וַיִּתֵּן־לָהּ אֶת־
 בְּרִכְתּוֹ אֲבָרָהָם לָהּ וּלְזָרְעָהּ
 אֹתָךְ לְרִשְׁתָּהּ אֶת־אֶרֶץ מִגְרִיף
 אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים לְאֲבָרָהָם:
 ה שְׁבִיעִי וַיִּשְׁלַח יִצְחָק אֶת־יִעֲקֹב וַיֵּלֶךְ
 פָּדְנָה אֶרֶם אֶל־לְבֶן בֶּן־בְּתוּאֵל
 הָאֶרֶמִי אֲחִי רַבְּקָה אִם יִעֲקֹב
 י וַעֲשׂו: וַיֵּרָא עָשׂו כִּי־בָרַךְ יִצְחָק
 אֶת־יִעֲקֹב וּשְׁלַח אֹתוֹ פָּדְנָה
 אֶרֶם לְקַחְתָּ לוֹ מִשָּׁם אִשָּׁה
 בְּבָרְכּוֹ אֹתוֹ וַיֵּצֵא עֵלָיו לֵאמֹר
 לֹא־תִקַּח אִשָּׁה מִבָּנוֹת כְּנָעַן:
 ז מַפְטִיר וַיִּשְׁמַע יִעֲקֹב אֶל־אָבִיו וְאֶל־
 ח אִמּוֹ וַיֵּלֶךְ פָּדְנָה אֶרֶם: וַיֵּרָא
 עָשׂו כִּי רָעוֹת בָּנוֹת כְּנָעַן בְּעֵינָיו
 ט יִצְחָק אָבִיו: וַיֵּלֶךְ עָשׂו אֶל־
 וְשִׁמְעֹאֵל וַיִּקַּח אֶת־מַחֲלַת
 בֵּת־יִשְׁמַעֲאֵל בֶּן־אֲבָרָהָם
 אַחֲזֹת נְבוֹת עַל־נָשָׁיו לוֹ
 לֹאִשָּׁה:

ויצא יעקב מבאר שבע ס
 א וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: וַיִּפְּגַע בַּמָּקוֹם
 וַיֵּלֶן שָׁם כִּי־בָא הַשָּׁמֶשׁ
 וַיִּקַּח מֵאֲבֵנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשָּׂם
 מִרְאשֵׁיתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם
 י בִּהְיוֹא: וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֹלֶם מַצֵּב
 אֶרֶצָה וּרְאִשׁוֹ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיִמָה
 וְהִנֵּה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עֹלִים
 יג וַיִּרְדּוּ בּוֹ: וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב

ג'צב אכור מינך וינסא אלא אלדי צניעית לו ואבעת ואכרך
מן תם אליש אעדס איצא תנינכון יום ואחיד: 46. ותאמר
- וקאלית רבקה אלא יצחק כריהית פי חיתתי מן קדאם
בנאת חת אנכאן אכיד יעקוב אמרה מן בנאת חת כי הדולי
מן בנאת אלארץ אליש לי חיא:

כח

1. ויקרא - ונדא יצחק אלא יעקוב וברך אלו ווצהו וקאל
לו לם תאכוד אמרה מן בנאת כנען: 2. קום מיצי לפדן
ארם בית בתואל אבו אמך וכוד לך [אמרה] מן תם מן בנאת
לבן אבו אימך: 3. ואל - וטייק אלכאפי יברך אלך וינמך
ויכתרך ותכון לגוק אלאומם: 4. ויתן - ויעטי לך אלא
ברכית אברהים לך ולנסלך מעך ליוורתך אלא ארץ מסכנך
אלדי עטא אלרב לאברהים: 5. וישלח - ובעת יצחק אלא
יעקוב ומיצי לפדן ארם אלא לבן איבין בתואל אלארמי
אבו רבקה אם יעקוב ועשו: 6. וירא - ונצר עשו אין ברך
יצחק אלא יעקוב ובעת אלו לפדן ארם ליאכוד לו מן תם
אמרה פי תבורכו אלו ווצא עליה קאיילא לם תאכוד אמרה
מן בנאת כנען: 7. וישמע - וסימיע יעקוב מן אבו ומן
אימו ומיצי לפדן ארם: 8. וירא - ונצר עשו אין רציית
בנאת כנען פי חצריית יצחק אבו: 9. וילך - ומיצי עשו
אלא ישמעאל ואכר אלא מחלת בינית ישמעאל איבין
אברהים איכית נביות עלא נסונוו אלו לל אמרה:
10. ויצא - וכרג יעקוב מן ביר סאביע ומיצי לחרן: ויצא
11. ויפגע - וצדף פיל מכאן ובת תם אין גאבית אלשמס
ואכר מן חגאר אלמכאן וגעל תחת ראסו וטגע פי דאליך
אלמכאן: 12. ויחלם - וחילים והוודא סולם מנתיציב לל
ארץ וראסו ואציל לנאתו אלשמא והוודא מלאייכת אלרב
טאלעין ונזלין פי: 13. והנה - והוודא אללה מינתיציב
עליה וקאל אנא אללה אלה אברהים אבוך ואילאה יצחק

יעקוב וכאן פקט כרוג כרג יעקוב מן ענד קידם יצחק אבו
ועשו אבו איגא מן צידו: 31. ויעש - וציניע איצא הוא
טביך וגאב לאבו וקאל לאבו יקום אבי ויאכול מן צד בנו
פי סבאב תברכני נפסך: 32. ויאמר - וקאל לו יצחק אבו
מינו אינתה וקאל אנא בנך ביכרך עשו: 33. ויחרד - ונגעז
יצחק געזיה עצימיה חיתא גרא וקאל מינו הלאן הוא
אלצתאד ציד וגאב לי ואכלת מן אלגמיע קבל מא תיגי
וברכתו איצא מברך יכון: 34. כשמע - כיסמוע עשו אלא
כלאם אבו וצרך צרכה עצימיה ומירה חיתא גרא וקאל
לאבו ברכני איצא אנא אבי: 35. ויאמר - וקאל איגא
אכור פיל חיליה ואכר ברכתך: 36. ויאמר - וקאל תחקיק
סמא סמו יעקוב וגשני הדא מרתין אלא בכוריתו אכר
והוודא הלאן אכר ברכתי וקאל הוולא מנעת לי ברכיה:
37. ויען - וגווב יצחק וקאל לעשו הוודא סיד געלתו לך
ואלא גמיע אכוותו עטית לו לל עביר ומגל ועסיר סנדתו
ואילך הלאן איש אצנע בני: 38. ויאמר - וקאל עשו אלא
אבו אנכאן ברכיה וחדיה היא לך אבי בריכני איצא אנא
אבי ורפע עשו צוטו וביכי: 39. ויען - וגווב יצחק אבו
וקאל אליה הוודא מן כיר אלארץ יכון מגלסך ומן טל
אלסמא מן פוק: 40. ועל - ועלא ציפך תעיש ואלא אכור
תכרום ויכון כאלדי תחכום ותפך נירו מן עלא ענקך:
41. וישסם - ועדא עשו אלא יעקוב עלא אלברכיה אלדי
ברכו אבו וקאל עשו פי באלו יקרבו איאם חיזין אבי
ואקתול אלא יעקוב אבי: 42. ויגד - ותכבר לרבקה אלא
כלאם עשו בנה ליכביר ובעתית ונאדית ליעקוב בנה
אלזגיר וקאל<ת> אליה הוודא עשו אכור לאטי לך ליקתלך:
43. ועתה - והלאן בני סמע פי צוטי וקום הרוב לך אלא
לבן אבי לחרן: 44. וישבת - ותגלוס מעו שהר זמאן
חיתא אלדי תירגע חמיית אכור: 45. עד - חיתא רגוע

36. ויעקבני - ב: ואתחזיאל - ורימה. אצלת - מנעת. ב: פצלת - הותרת.
בעקבות ת"א (שבקת). רש"י: לשון הפרשה. וכן ראב"ע: עובת לי אצלך.
40. חרבך - ב: סיפך, כנדרש. תריד - תשלוט, תמשול. ב: ויכון כאלדי יעדו
בינינו מן כלם אלשריעא - והיה כאשר יעברו בניו על דברי התורה, כת"א
(וידי כד יעברון בנוהי על פתגמי אוריתא). 42. מתנחם - אורב, בעקבות
ת"א (נכסין). ב: תרגם כמי שמקבל נחמה: סיתסלי, בעקבות רש"י: מתנחם
הוא על הברכות בהריגתך, וכן תרגם גם אברהם בן הרמב"ם: מתנחם
שרחה כמא בן אבי אבא ז"ל, מתען אי אנה יעזי נפסוהו ויסליהא בקתלך -

מתנחם פירושו כמו שניאר אבי אבא ז"ל, מתנחם כלומר שהוא מנחם את
נפשו בהריגתך (עמ' פב). 44. ימים - חודש ימים. ב: איאם קליל - ימים
מעטים, בעקבות ת"א (יומין ועירין), ורש"י: אחדים - מועטים. 45. אשכל
- אאבד. ב: אתכל - אשכל.

כח

5. הארמי - ב: אלארמלי, ראה לעיל כה 18. 8. רעות - ב: רדייאת,
כנדרש.

עליו ויאמר אני יהוה אלהי
אברהם אביך ואלהי יצחק
הארץ אשר אתה שכב עליה
לך אתננה ולזרעה: והיה זרעך
כעפר הארץ ופרצת ימה
וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו
בך כל משפחת הארמה
ובזרעה: והנה אנכי עמך
ושמרתיה בכל אשר תלך
והשבתיך אל הארמה הזאת
כי לא אעזבך עד אשר אס-
עשיתי את אשר דברתי לך:
וויקץ יעקב משנתו ויאמר
אכן יש יהוה במקום הזה
ואנכי לא ידעתי: ויירא ויאמר
מה נורא המקום הזה אין זה
כי אם בית אלהים וזה שער
השמים: וישכם יעקב בבקר
ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אתה מצבה
ויצק שמן על ראשה: ויקרא
את שם המקום ההוא בית-
אל ואולם לזו שם העיר
לראשונה: וידר יעקב נדר
לאמר אם יהיה אלהים עמדי
ושמרני בדרך הזה אשר אנכי
הולך ונתן לי לחם לאכל ובגר
ללבש: ושבותי בשלום אל בית
אבי והיה יהוה לי לאלהים:
והאבן הזאת אשר שמתי

מצבה יהיה בית אלהים וכל
אשר תתן לי עשר אעשרנו
לך: וישא יעקב רגליו וילך
ארצה בני-קדם: וירא והנה
באר בשדה והנה שם שלשה
עודי-צאן רבצים עליה כי מן-
הבאר ההוא ישקו העדרים
והאבן גדלה על פי הבאר:
ונאספו שמה כל העדרים
וגללו את האבן מעל פי
הבאר והשקו את הצאן
והשיבו את האבן על פי
הבאר למקמה: ויאמר להם
יעקב אחי מאין אתם ויאמרו
מחרן אנחנו: ויאמר להם
הידעתם את לבן בן-נחור
ויאמרו ידענו: ויאמר להם
השלום לו ויאמרו שלום והנה
רחל בתו באה עם הצאן:
ויאמר הן עוד היום גדול לא-
עת האסף המקנה השקו
הצאן ולכו רעו: ויאמרו לא
נוכל עד אשר יאספו כל-
העדרים וגללו את האבן
מעל פי הבאר והשקינו הצאן:
ועודנו מדבר עמם ורחל באה
עם הצאן אשר לאביה כי
רעה הוא: והיה כאשר ראה
יעקב את רחל בת לבן אחי
אמו ואת צאן לבן אחי אמו

ויגש יעקב ויגל את האבן
מעל פי הבאר וישק את צאן
לבן אחי אמו: וישק יעקב
לרחל וישא את קלו ויבך:
ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה
הוא וכי בן-רבקה הוא ותרץ
ותגד לאביה: והיה כשמע לבן
את שמע יעקב בן-אחיתו
וירץ לקראתו ויחבק-לו
וינשק-לו ויביאהו אל ביתו
ויספר ללבן את כל הדברים
האלה: ויאמר לו לבן אך עצמי
ובשרי אתה וישב עמו חדש
ימים: ויאמר לבן ליעקב הכי-
אחי אתה ועבדתני חנם הגידה
לי מה משפרתך: וללבן שתי
בנות שם הגדלה לאה ושם
הקטנה רחל: ועיני לאה רפות
ורחל היתה יפת-תאר ויפת-
מראה: ויאהב יעקב את רחל
ויאמר אעבדך שבע שנים
ברחל בתך הקטנה: ויאמר
לבן טוב תמי אתה לך מתתי
אתה לאיש אחר שבה עמדי:
כ ויעבד יעקב ברחל שבע שנים
ויהיו בעיניו כימים אחרים
כא באהבתו אתה: ויאמר יעקב
אל לבן הבה את אשתי כי
מלאו ימי ואבואה אליה:
כב ויאסף לבן את כל-אנשי

ערפנא: 6. ויאמר - וקאל ליהון אנכאן סלאם לו וקאלו סלאם והוודא רחל בינתו גאיה מע אלגנאם: 7. ויאמר - וקאל הוודא עאר אליוס עעים לס וקת ינגימיע אלבוש סקו אלגנאם ומצו רעו: 8. ויאמרו - וקאלו לס ניגציר חיתא אלדי ינגימעו גמיע ליקטועה וידחבלו אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר וניסקי אלגנאם: 9. עודנו - עאדו מכלים מעו ורחל איגית מע אלגנאם אלדי לאבוהא אין רעייה היא: 10. ויהי - וכאן כאלדי נצר יעקוב אלא רחל בינית לבן אכו אמו ואלא גנאם לבן אכו אמו ותקדם יעקוב ורחבל אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר וסקא אלא גנאם לבן אכו אמו: 11. וישק - וקבל יעקוב לרחל ורפע אלא צוטו וביכי: 12. ויגד - וכבר יעקוב לרחל אין אכו אבוהא הוא ואין איבין רבקה הוא ורגדית וכברית לאבוהא: 13. ויהי - וכאן כיסמוע לבן אלא סמע יעקוב איבין אכתו ורגד למלאקיתו וענק לו וקבל לו וגאבו לביתו וחכא ללבן אלא גמיע אלכאלם הדולי: 14. ויאמר - וקאל לו לבן פקט עצמי ולחמי אנתא וגלס מעו שהר זמאן: 15. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב אנכאן תחקיק אכי אנתא וכדמתני בילש כאביר לי איש אגרתך: 16. וללבן תנתין בנאת איסים ליכביריה לאה ואיסים זגיריה רחל: 17. ועיני - ועיון לאה רכוואת ורחל כאנית חסנית אלצורה וחסנית אלמנצור: 18. ויאחב - וחב יעקוב אלא רחל וקאל אכדמך סבע סנין פי רחל בינתך אלזגיריה: 19. ויאמר - וקאל לבן חסין אעטי (לך) ליהא לך מן אעטי ליהא לרגול אכיר גלוס מעי: 20. ויעבד - וכדאם יעקוב פי רחל סבע סנין וכאנו פי חצירתו כי איאם קלילין פי מחבתו ליהא: 21. ויאמר - וקאל יעקוב אלא לבן האת אלא זוגתי אין כימלו איאם כידימתי ואגי אליהא: 22. ויאסף - וגמע לבן אלא גמיע ארגל אלמכאן וציניע צייפיה: 23. ויהי - וכאן פיל עישא ואכד אלא לאה בינתו וגאב ליהא אליה

אלארץ אלדי אנתא מטגיע עליהא לך אעטיהא ולנסלך: 14. והיה - ויכון נסלך כי טראב אלארץ ותנמא גרבי ושרקי ושמאלי וקיבלי ויתברכו פיך גמיע אטוואיף אלארץ ופי נסלך: 15. והנה - והוודא אנא מעך ואחפצך פי אלדי תימצי וארגעך אלא אלארץ האדי אין לס אתרכך חיתא אלדי אנכאן צניעית אלא אלדי כלמת לך: 16. וייקץ - ופק יעקוב מן נומתך <1> וקאל תחקיק מווגוד אללה פיל מכאן הדא ואנא לס עריפית: 17. ויירא - וכף וקאל איש לימכין אלמכאן הדא ליס הדא פלאכין בית אלרב והאדא באב אלסמא: 18. וישכם - ובכר יעקוב פיל ציביח ואכד אלא אלחגאר אלדי געל תחת ראסו וגעל ליהא מצטביה וצכב זת על ראסהא: 19. ויקרא - וסמא אלא איסים דאליך אלמכאן בית אל ופלאכין לוז איסים אלקרייה לל אוולנייה: 20. וידר - ונדר יעקוב נידיר קאילא אנכאן יכון אלרב מעי ויחפצני פי טריק הדא אלדי אנא מצי ויעטי לי טועאם ליאכול ותוב ליאלכיס: 21. ושבתי - וארגע פי סלאם אלא בית אבי ויכון אללה לי לל רב: 22. והאבן - ואלחגאר האדי אלדי געלת מצטביה יכון בית אלרב וגמיע אלדי תעטי לי עיטיר אעשרו לך:

כט

1. וישא - ורפע יעקוב רגליה ומיצי ארץ בנין שרק: 2. וירא - ונצר והוודא ביר פיל חקליה והוודא תם תלאת קטועה גנאם ברכין עליהא אין מין דאליך אלביר יסקו ליקטועה ואלחגאר כביריה עלא תים אלביר: 3. ונאספו - וינגימעו תם גמיע ליקטועה וידחבלו אלא אלחגאר מן עלא תים אלביר ויסקו אלא אלגנאם וירגעו אלא אלחגאר עלא תים אלביר למכנהא: 4. ויאמר - וקאל ליהון יעקוב אכוותי מנין אינתו וקאלו מן חרן ניחנא: 5. ויאמר - וקאל ליהון אנכאן עריפתו אלא לבן איבין נחור וקאלו

יונה'רגזאן 1995, עמ' 90. ראוי לציין שיהודי עיראק תרגמו את הפועל העברי בפרק זה בשורש הארמי נגד'ר, כמו ת"א. ראה אבישור 1993, עמ' 15-16. 17. רכות - רכות, אך ב: חיסנת - יפות, כת"א (יאין), וכן תרגם רס"ג: חסנתאן. והעיר אברהם בן הרמב"ם: אלמתרגם ואלשארר ירון אן רכות צפה גמאל, ובחשב דלך לס יכן פיהא מסתחמא סוי עינאהא - המתרגם (ת"א) והמפרש (רס"ג) סוכרים כי רכות תואר של יופי, ולפי זה לא היה כה איבר יפה חוץ מעיניה (עמ' 3). 21. ימי - ימי עבודתי. ב: איאמי - ימי. ואבוהא - ב: ואדכול, וכן ב. 23. בערב - ב: פיל גירוב - נרדפים.

15. עמך - ב: בעורתך, כת"א (בסעדך). 16. ה' - ב: אווקר אללה - כבוד ה'. 17. בית אלהים וזה שער השמים - ב: בית מקדש אלרב, והדא בב קיבאל אלסמא - בית מקדש האלהים, וזה השער מול השמים. הסיום כת"א (ודין תרע קביל שמיא). 18. ויצק - וצכב = וסכב.

כט

3. וגללו - וכן בהמשך הפרק בפסוק 8. בפסוק 10, ויגל, תרגם אותו בשורש דחב"ל. הצורה התקנית בלהגי סוריה היא דעב"ל. ראה ברתלמי 1935, עמ' 240. וכן בלהגי לבנון. ראה פריחה 1947, עמ' 54. וכן בלהגי עיראק. ראה

כג המקום ויעש משתה: ויהי
בערב ויקח את-לאה בתו ויבא
כד אתה אליו ויבא אליה: ויתן
לבן לה את-זלפה שפחתו
כה ללאה בתו שפחה: ויהי בבקר
והנה-הוא לאה ויאמר אל-
לבן מה-זאת עשית לי הלא
ברחל עבדתי עמך ולמה
ט רמיתני: ויאמר לבן לא-יעשה
כן במקומנו לתת הצעירה
כו לפני הבכירה: מלא שבע זאת
ונתנה לך גם-את-זאת בעבדה
אשר תעבד עמדי עוד שבע-
כז שנים אחרות: ויעש יעקב כן
וימלא שבע זאת ויתן-לו את-
כט רחל בתו לו לאשה: ויתן לבן
לרחל בתו את-בלהה שפחתו
ל לה לשפחה: ויבא גם אל-רחל
ויאהב גם-את-רחל מלאה
ויעבד עמו עוד שבע-שנים
לא אחרות: וירא יהוה כי-שנואה ס
לאה ויפתח את-רחמה ורחל
לב עקרה: ויתהר לאה ותלד בן
ותקרא שמו ראובן כי אמרה
כי-ראה יהוה בעיני כי עתה
לב יאהבני אישי: ויתהר עוד ותלד
בן ותאמר כי-שמע יהוה כי-
שנואה אנכי ויתן-לי גם-את-
לד זה ותקרא שמו שמעון: ויתהר
עוד ותלד בן ותאמר עתה

הפעם ילדה אישי אלי כי-
ילדתי לו שלשה בנים על-כן
לה קרא-שמו לוי: ויתהר עוד
ותלד בן ותאמר הפעם אודה
את-יהוה על-כן קראה שמו
לא יהודה ותעמד מלדת: ותרא
רחל כי לא ילדה ליעקב
ותקנא רחל באחיה ותאמר
אל-יעקב הבה לי בנים ואם-
ב אין מתה אנכי: ויחר-אף יעקב
ברחל ויאמר התחת אלהים
אנכי אשר-מנע ממך פרי-
ג בטן: ותאמר הנה אמתי בלחה
בא אליה ותלד על-ברכי
ד ואבנה גם-אנכי ממנה: ויתן-
לו את-בלהה שפחתה לאשה
ה ויבא אליה יעקב: ויתהר בלחה
ו ותלד ליעקב בן: ותאמר רחל
דנני אלהים וגם שמע בקלי
ויתן-לי בן על-כן קראה שמו
ז דן: ויתהר עוד ותלד בלחה
שפחת רחל בן שני ליעקב:
ח ותאמר רחל נפתולי אלהים |
נפתלתי עם-אחתי גם-יכלתי
ט ותקרא שמו נפתלי: ותרא
לאה כי עמדה מלדת ותקח
את-זלפה שפחתה ויתן אותה
י ליעקב לאשה: ותלד זלפה
שפחת לאה ליעקב בן:
יא ותאמר לאה בגד ותקרא את-

יב שמו גד: ותלד זלפה שפחת
יג לאה בן שני ליעקב: ותאמר
לאה באשרי כי אשורני בנות
יד ותקרא את-שמו אשר: וילד
רביעי
ראובן בימי קציר-חטים
וימצא דודאים בשדה ויבא
אתם אל-לאה אמו ותאמר
רחל אל-לאה תני-נא לי
טו מדודאי בנה: ותאמר לה
המעט קחתך את-אישי
ולקחת גם את-דודאי בני
ותאמר רחל לכן ישכב עמך
טז הלילה תחת דודאי בנה: ויבא
יעקב מן-השדה בערב ותצא
לאה לקראתו ותאמר אלי
תבוא כי שכר שכרתיה
בדודאי בני וישכב עמה
יז בלילה הוא: וישמע אלהים
אל-לאה ויתהר ותלד ליעקב
יח בן חמישי: ותאמר לאה נתן
אלהים שכרי אשר-נתתי
שפחתי לאישי ותקרא שמו
יט יששכר: ויתהר עוד לאה ותלד
כ בן-ששי ליעקב: ותאמר לאה
זבדני אלהים | אתי זבד טוב
הפעם וזבלני אישי כי-ילדתי
לו ששה בנים ותקרא את-
כא שמו זבלון: ואחר ילדה בת
כב ותקרא את-שמה דינה: ויזכר ס
אלהים את-רחל וישמע אליה

ועטת לו אלא בלהה גריתהא לל אמרה ואיגא אליהא
יעקוב: 5. ותהר - וחבלית בלהה וולדית ליעקוב איבין:
6 ותאמר - וקאלית רחל שרעני אלרב ואיצא סימיע פי
צוטי ועטא לי איבין עלא דאליך סמית סמו דן: 7. ותהר
- וחבלית עאר וולדית בלהה גרית רחל איבין תאני
ליעקוב: 8. ותאמר - וקאלית רחל קיביל אלרב צלאתי
מע איכתי איצא גצירית וסמית סמו נפתלי: 9. ותרא -
ונצרית לאה אין קטעית מן ליוולדיה ואכרית אלא זלפה
גריתהא ועטת ליהא ליעקוב לל אמרה: 10. ותלד -
וולדית זלפה גרית לאה ליעקוב איבין: 11. ותאמר -
וקאלית לאה סאח אלכבת וסמית אלא סמו גד: 12. ותלד
- וולדית זלפה גרית לאה איבין תאני ליעקוב:
13. ותאמר - וקאלית לאה פי שכרני אין שכרני ליבנת
וסמית אלא סמו אשר: 14. וילך - ומיצי ראובן פי אייאם
קציר אלחנטה ווגיד יאסמין פיל חקליה וגאב ליהון אלא
לאה אמו וקאלית רחל אלא לאה (אמו) עטי הלאן לי מן
יסמין בניך: 15. ותאמר - וקאלית ליהא אנכאן קליל
אכדיך אלא גוזי ותכדי איצא אלא יסמין בני וקאלית רחל
לאגלי דאליך יטאגיע מעיך אלליליה עוויץ יסמין בניך:
16. ויבא - ואיגא יעקוב מן אלחקליה פיל עישא וכרגית
לאה למלאקיתו וקאלית אליי תיגי אין כרייה סתכריתך פי
יסמין בני וטגע מעהא פי דאליך אלליליה: 17. וישמע -
וסימיע אלרב אלא לאה וחבלית וולדית ליעקוב איבין
כאמיס: 18. ותאמר - <וקאלית> לאה עטא אלרב
איגירתי אלדי עטית גריתי לגוזי וסמית איסמו יששכר:
19. ותהר - וחבלית עאר לאה וולדית איבין סאתית
ליעקוב: 20. ותאמר - <וקאלית> לאה קסמלי אלרב אלי
קיסים חיסין הל מרא יסכון ענדי גוזי אין ולדית לו סית בנין
וסמית אלא סמו זבלון: 21. ואחר - ובעד ולדית בינית
וסמית אלא איסמהא דינה: 22. ויזכר - ודכר אלרב אלא

ואיגא אליהא: 24. ויתן - ועטא לבן ליהא אלא זלפה
גריתו ללאה בינתו גרייה: 25. ויהי - וכאן פיל ציביח
והוודא היא לאה וקאל אלא לבן איש האדי צניעית לי
הוולא פי רחל כדמת ענדיך ואליש גשיתני: 26. ויאמר -
וקאל לבן לם ינציניע כידא פי מכננא ליאעטי זגיריה קבל
ליכביריה: 27. מלא - כאמיל סבוע האדי ונעטי לך איצא
אלא האדי פיל כדמיה אלדי תכרום ענדי עאר סבע סנין
אכרת: 28. ויעש - וציניע יעקוב כידא וכמאל סבוע
האדי ועטא לו אלא רחל בינתו לו לל אמרה: 29. ויתן -
ועטא לבן לרחל בינתו אלא בלהה גריתו ליהא לל
גרייה: 30. ויבא - ואיגא איצא אלא רחל וחב איצא
אלא רחל אכתר מן לאה וכדאם ענדי עאר סבע סנין
אכרת: 31. וירא - ונצר אללה אין מבגוצה לאה ופתח
אלא רחמה ורחל עקרה: 32. ותהר - וחבלית לאה וולדת
איבין וסמית סמו ראובן אין קאלית אין נצר אללה פי פיקרי
אין הלאן יחיבני גוזי: 33. ותהר - וחבלית עאר וולדית
איבין וקאלית אין סימיע אללה אין מבגוצה אנא ועטא לי
איצא אלא הדא וסמית סמו שמעון: 34. ותהר - וחבלית
עאר וולדית איבין וקאלית הלאן הל מרא ינגימיע גוזי אליי
אין ולדית לו תלת בנין עלא דאליך סמא סמו לוי:
35. ותהר - וחבלית עאר וולדית איבין וקאלית הל מרא
אשכור אלא אלה עלא דאליך סמית סמו יהודה וקטעית
מן לוולדיה:

ל

1. ותרא - ונצרית רחל אין לם ולדית ליעקוב וגארית רחל
פי איכתא וקאלית אלא יעקוב האת לי בנין ואנכאן ליס
במות אנא: 2. ויחר - ושתד גצב יעקוב פי רחל וקאל
אנכאן במוצע אלרב אנא אלדי מנע מיניך תמר בטן:
3. ותאמר - וקאלית הוודא גריתי בלהה דכול אליהא
ותוולד ואנא ארבי ואנביני איצא אנא מינהא: 4. ותתן -

ל

2. תתת וגר - תרגם טילולית. ב: האם ממני את מבקשת הלוא מלפני
אלהים בקשי, כת"א. 3. ותלד על ברכי - ותלד ואני אנדל, וכן ב,
כת"א. 8. נפתולי אלהים נפתלתי - קיבל אלהים תפילתי עם אחותי. ב:
צלוואת קידם אלרב צלית מע איכתי, בעקבות ת"א. 11. כגד - האיר
המזל, וכן ב: צח אלכלית. 13. באשרי כי אשרוני - בתהילתי כי
היללונני, וכן ב, בעקבות ת"א. 14. קציר - תרגם "קציר", אך אין
בערבית "קציר" במשמעות זאת, ונראה שנגרר אחרי העברית. ב: חציץ =
חציר, כנדרש, כרס"ג: חציר. דודאים - וכן ב: יאסמין. רס"ג: לפאחה.
על הקשר בין שני השמות ישנה הערה חשובה של אלמוסאני בכתב
היד של תרגומו ופירושו לתורה. אלמוסאני תרגם כרס"ג "לופאח", והעיר:
ערבי אכר דודאים יאסמין והם אלפאח, צפתהום נבאת צהראוי ולחו
שורש אלדי אלקיל עליה גמיק פי אלארץ בשכל צורה אנסאנית, ולדאלך
סרהו אן אכלת מנהו אלאמרה אלעאקרה פתרוח מנהא עלתהא ותדור
תחבל. ותמר... בור אל נבאת יקולו הו צורת תפיפחאת להום ריחא

גידא דכייח, ולים אלסר אלמדכור לחו אלי מה יטלע אלשורש אלואחד מיאת
תפאחה. ומערוף אלחמר דא ענדנא פי צפת שבגליל העליון תוב"ב שי
כתיר, יגיבו מן אלכלק ויביעוה לולידאת יאכלוה, יסמוה תפאח אלמנן,
אצפר כאלמשמאש וכו'. וזה תרגום דבריו לעברית: בערבית אחרת
דודאים יאסמין, והם אלפאח, והוא צמח מדברי שיש לו שורש שנאמר
עליו שהוא עמוק בארץ בצורת אדם, ומשום כך סודו שאם תאכל ממנו
אישה עקרה, תעבור ממנה מחלתה ותהרהר. ופרי זרע הצמח אומרים
שהוא בצורת פקעות שיש להן ריח טהור מאוד, ואין בו הסוד הנזכר אלא
עד אשר יוציא השורש האחד מאה פקעות. וידוע הפרי אצלנו בצפת
שבגליל העליון תוב"ב. והוא נפוץ הרבה, מכיאים אותו אנשים
ומוכרים אותו ליולדות ויאכלוהו, קוראים לו תפוחי אלמנן (תפוחי היננס?),
והוא צחוב כמשמש וכו' (אלמוסאני, עמ' 150). ייתכן שדברי אלמוסאני מצפת
מיוסדים על דבריו של ר' אהרן גריש, אף הוא מצפת. וראה דבריו
המצוטטים אצל אילן 1996, עמ' 125, וכן עמ' 71. על מוצאו מצפת, ראה
אבישור 1999, עמ' 153-156. 20. זכרני וגר - חילק אלהים חלק טוב,

אלהים ויפתח את־רחמה:
 כג ותהר ותלד בן ותאמר אסף
 כד אלהים את־חרפתי: ותקרא
 את־שמו יוסף לאמר יסף
 כה יהיה לי בן אחר: ויהי כאשר
 ילדה רחל את־יוסף ויאמר
 יעקב אל־לבן שלחני ואלכה
 ט אל־מקומי ולארצי: תנה את־
 נשי ואת־ילדי אשר עבדתי
 אותך בהן ואלכה כי אתה
 ידעת את־עבדתי אשר
 כז עבדתיך: ויאמר אליו לבן אם־
 נא מצאתי חן בעיניך נחשתי
 חמישי כח ויברכני יהוה בגללה: ויאמר
 נקבה שכרה עלי ואתנה:
 כט ויאמר אליו אתה ידעת את
 אשר עבדתיך ואת אשר־היה
 ל מקנה אתי: כי מעט אשר־היה
 לה לפני ויפרץ לרב ויברך יהוה
 אותך לרגלי ועתה מתי אעשה
 לא גם־אנכי לביתי: ויאמר מה
 אתן־לך ויאמר יעקב לא־
 תתן לי מאומה אם־תעשה־
 לי הדבר הזה אשובה ארעה
 לב צאנה אשמר: אעבר בכל־
 צאנה היום הסר משם
 כל־שה | נקד וטלוא וכל־שה־
 חום בכשבים וטלוא ונקד
 לג בעזים והיה שכרי: וענתה־בי
 צדקתי ביום מחר כי־תבוא

על־שכרי לפניך כל אשר־
 איננו נקד וטלוא בעזים וחום
 לד בכשבים גנוב הוא אתי: ויאמר
 לה לבן הן לו יהי כדברך: ויסר
 ביום ההוא את־התישים
 העקדים והטלאים ואת כל־
 העזים הנקדות והטלאות
 כל אשר־לבן בו וכל־חום
 לו בכשבים ויתן ביד־בניו: וישם
 דרך שלשת ימים בינו ובין
 יעקב ויעקב רעה את־צאן לבן
 לו הנותרות: ויקח־לו יעקב מקל
 לבנה לח ולוז וערמון ויפצל
 בהן פצלות לבנות מחשף
 הלבן אשר על־המקלות:
 לח ויצג את־המקלות אשר פצל
 ברהטים בשקתות המים אשר
 תבאן הצאן לשותות לנכח
 הצאן ויחמנה בבאן לשותות:
 לט ויחמו הצאן אל־המקלות
 ותלדן הצאן עקדים נקדים
 מ וטלאים: והכשבים הפריד
 יעקב ויתן פני הצאן אל־עקד
 וכל־חום בצאן לבן וישת־לו
 עדרים לבדו ולא שתם על־
 מא צאן לבן: והיה בכל־יחס הצאן
 המקשרות ושם יעקב את־
 המקלות לעיני הצאן ברהטים
 מב ליחמנה במקלות: ובהעטיף
 הצאן לא ישים והיה העטפים

מג ללבן והקשרים ליעקב: ויפרץ
 האיש מאד מאד ויהי־לו צאן
 רבות ושפחות ועבדים וגמלים
 לא וחמרים: וישמע את־דברי
 בני־לבן לאמר לקח יעקב
 את כל־אשר לאבינו ומאשר
 לאבינו עשה את כל־הכבוד
 כ הזה: וירא יעקב את־פני
 לבן והנה איננו עמו כתמול
 ג שלשום: ויאמר יהוה אל־
 יעקב שוב אל־ארץ אבותיך
 ולמולדתך ואהיה עמך:
 ד וישלח יעקב ויקרא לרחל
 וללאה השדה אל־צאנו:
 ה ויאמר להן ראה אנכי את־פני
 אביכן כי־איננו אלי כתמל
 שלשם ואלהי אבי היה עמדי:
 ו ואתנה ידעתן כי בכל־כחי
 ז עבדתי את־אביכן: ואביכן
 התל בי והחלף את־משכרתי
 עשרת מנים ולא־נתנו אלהים
 ח להרע עמדי: אם־פה יאמר
 נקדים יהיה שכרה וילדו כל־
 הצאן נקדים ואם־פה יאמר
 עקדים יהיה שכרה וילדו כל־
 ט הצאן עקדים: ויצל אלהים
 את־מקנה אביכם ויתן־לי:
 י ויהי בעת יחס הצאן ואשא
 עיני וארא בחלום והנה
 העתדים העלים על־הצאן

קשר פיל גראן פי סוואקי אלמא אלדי יגו אלגנאם לישרבו לקבל אלגנאם ויתווחמו פימגיהון לישראבו: 39. ויחמו - ותווחמו אלגנאם מן אלעיצי וולדו אלגנאם מכתפין מנקטין ומרקעין: 40. והכשבים - ואלכוורין פרק יעקוב וגעל קדאם אלגנאם אלא לימכתף וגמיע אשקאר פי גנאם לבן וגעל לו קטועה לווחדו ולם געלהון מע גנאם לבן: 41. והיה - ויכון פי גמיע תווחום אלגנאם אלמסבקות וגעל יעקוב אלא אלעיצי לחצרות אלגנאם פיל גיראן ליתווחמו פיל עיצי: 42. ובהעטיף - ופי תאיכור אלגנאם לם יגעל ויכון לימאכרין ללבן ואלמסבקות ליעקוב: 43. ויפרץ - ונימי אלרגול גרא וצאר לו גנאם כתאר ואגוואר ועבד וגמיל וחמיר:

לא

1. וישמע - וסימיע אלא כלאם בנין לבן קאיילא אכד יעקוב אלא גמיע אלדי לאבונא ומן אלדי לאבונא ציניע אלא גמיע (אלאכראם) אלמאל הדא: 2. וירא - ונצר יעקוב אלא וגה לבן והוודא ליסו מעו מן אמס ומן קבל: 3. ויאמר - וקאל אללה ליעקוב רגע אלא ארץ אבתך ולאמוולדתך ואכון מעך: 4. וישלח - ובעת יעקוב ונדא לרחל וללאה אלחקליה אל גנאמו: 5. ויאמר - וקאל ליהון נאציר אנא אלא וגה אבוכון אין ליסו אלי מן אמס ומן קבל ואילאה אבי כאן מעי: 6. ואתנה - ואנתו עריפתו אין פי גמיע קוותי כדמת אלא אבוכון: 7. ואביכון - ואבוכון תמצכר פי ובדל אלא איגירתי עשרת מדאת ולם תראכו אלרב ליאסי מעי: 8. אם - אנכאן כידא יקול מנקטין יכון איגירתיך ויוולדו גמיע אלגנאם מנקטין ואם <!> כידא יקול מכתפין יכון איגרתך ויוולדו גמיע אלגנאם מכתפין: 9. ויצל - ופרק אלרב מן בוש אבוכון ועטא לי: 10. ויהי - וכאן פי וקת תווחום אלגנאם ורפעת עיוני ונצרת פיל חלאם והוודא ליעתדיד טלעין עלא אלגנאם

רחל וסימיע אליהא אלרב ופתח אלא גופהא: 23. ותהר - וחבלית וולדית איבין וקאלית גמע אלרב אלא מעיאר: 24. ותקרא - וסמית אלא סמו יוסף קאיילא יעאוויץ אללה לי איבין אכיר: 25. ויהי - וכאן כאלדי ולדית רחל אלא יוסף וקאל יעקוב אלא לבן בעתני ואמצי אלא מכאני ולא ארצי: 26. תנה - עטי אלא נסוואני ואלא אוולדי אלדי כדמת אלך פיהון ואמצי אין אנתא עריפית אלא כידמתי אלדי כדמתך: 27. ויאמר - וקאל אליה לבן אנכאן הלאן וגדית חץ פי חצירתך נגמת וברכני אללה פי סבבאך: 28. ויאמר - וקאל פאסיר איגירתאך עליי ואעטיהא: 29. ויאמר - וקאל אליה אנתא עריפית אלא אלדי כדמתך ואלא אלדי כאן בושך מעי: 30. כי - אין קליל אלדי כאן לך קידמי ונימי לל כתרא וברך אללה אלך לסבבי והלאן אמתיה אצנע איצא אנא לביתי: 31. ויאמר - וקאל איש אעטי לך וקאל יעקוב לם תעטי לי שאי אנכאן תצנע לי אלכלאם הדא ארגע ארעה גנאמך אחפץ: 32. אעבר - אפות פי גמיע גנאמך אליום זאויל מן תם גמיע כרוף מנקאט ומרקע וגמיע כרוף אשקר פיל כוורין ומרקע ומנקט פיל מאעיו ויכון איגירתי: 33. וענתה - ותשהאד פי עדילתי פי יום גידא אין תיגי עלא איגירתי קידמך גמיע אלדי ליסו מנקאט ומרקע פיל מאעיו ואשקר פיל כוורין מסרוק הוא מעי: 34. ויאמר - וקאל לבן הוודא יארית יכון כי כאלמך: 35. ויסר - וזוואל פי דאליך אליום אלא תיוס אלמכתפין ואלמדאקעין ואלא גמיע אלמאעיו אלמנקטאט ואלמרקעאט גמיע אלדי אבייץ פי וגמיע אשקר פיל כוורין וגעל פי יד בנינו: 36. וישם - וגעל טריק תלת אייאם בינו ובין יעקוב ויעקוב ראעי אלא גנאם לבן אלסקטאט: 37. ויקח - ואכד לו יעקוב עצייה ביצה כצרה ולוז ודילוב וקשר פיהון קשור ביץ כשף אלאבייץ אלדי עלא אלעיצי: 38. ויצג - ושוך אלא אלעיצי אלדי

הערבית-המורית. ראה ברתלמי 1935, עמ' 247. מחשף - ב: קישר. 38. ויצג - ושך - ותחב. תרגם בעקבות ת"א (ודעין). ופירש רש"י: תרגומו דעין. לשון תחיבה ונעיצה הוא בלשון ארמי, והרכה יש בגמרא. ב: וקאף - העמיד, ושניהם נרדפים. 41. המקשרות - המבכירות. וכן ב: אלבכירת, ושניהם בעקבות ת"א (מבכיריא), ורש"י: כתרנו, הבכירות. ואין לי עד במקרא. 42. ובהעטיף - ובהאחיר. וכן ב: ופי תאיכר, ושניהם בעקבות ת"א (ובלקשות), ורש"י: לשון איחור. כתרנו, בלקישות. והקשרים - המאחרים.

וכן ב, בעקבות ת"א. יזבלני - יגור אצלי, וכן ב, בעקבות ת"א. וראה רש"י: לשון זבול... בית מדור. מעתה לא תהא עיקר דירתו אלא עמי. 22. רחמח - ב: רחמהא. 27. נחשתי - חזיתי בכוכבים, וכן ב, בעקבות ת"א ורש"י: מנחש היה, נסיתי בנחוש שלי שעל ידך באה לי ברכה. ג: גרבתו - נסיתי. 36. הנותרת - שאינן מוצלחות, בעקבות רש"י: הרעועות שבהן, החולות והעקרות, שאינן אלא שיירים, אותן מסר לו. ב: אלפצלאט - הנשארות, כת"א (דאשתארא). 37. לח - טרייה. ג: רוטביה - נרדפים. וערמון - ודילוב, הוא עץ הדולב, בדומה לת"א (דלוב). השם שאול מן הארמית ללהג

יא עקדים נקדים וברדים: ויאמר
אלי מלאך האלהים בחלום
יב יעקב ואמר הנני: ויאמר שא-
נא עיניך וראה כל-העתדים
העלים על-הצאן עקדים
נקדים וברדים כי ראיתי את
יג כל-אשר לבן עשה לה: אנכי
האל בית-אל אשר משחת
שם מצבה אשר נדרת לי
שם נדר עתה קום צא מן-
הארץ הזאת ושוב אל-ארץ
יד מולדתך: ותען רחל ולא-
ותאמרנה לו העוד לנו חלק
טו ונחלה בבית אבינו: הלא
נכריות נחשבנו לו כי מכרנו
ויאכל גם-אכול את-כספנו:
טז כי כל-העשר אשר הציל
אלהים מאבינו לנו הוא
ולבנינו ועתה כל אשר אמר
יז אלהים אליך עשה: ויקם
יעקב וישא את-בניו ואת-
יח נשיו על-הגמלים: וינהג את-
כל-מקנהו ואת-כל-רכשו
אשר רכש מקנה קנינו אשר
רכש בפדון ארם לבוא אל-
יט יצחק אביו ארצה כנען: ולבן
הלך לגזז את-צאנו ותגנב
רחל את-התרפים אשר
כ לאביה: ויגנב יעקב את-לב
לבן הארמי על-בלי הגיד לו כי

כא ברח הוא: ויברח הוא וכל-
אשר-לו ויקם ויעבר את-
הנהר וישם את-פניו הר
כב הגלעד: ויגר ללבן ביום
כג השלישי כי ברח יעקב: ויקח
את-אחיו עמו וירדף אחריו
דרך שבעת ימים וידבק אתו
כד בהר הגלעד: ויבא אלהים
אל-לבן הארמי בחלום הלילה
ויאמר לו השמר לה פן-תדבר
כה עם-יעקב מטוב עד-רע: וישג
לבן את-יעקב ויעקב תקע
את-אהלו בהר ולבן תקע את-
כו אחיו בהר הגלעד: ויאמר לבן
ליעקב מה עשית ותגנב את-
לבבי ותנהג את-בנתי כשביות
כז חרב: למה נחבאת לברח
ותגנב אתי ולא-הגדת לי
ואשלחה בשמחה ובשרים
כח בתך ובכנור: ולא נטשתני
לנשק לבני ולבנתי עתה
כט הסכלת עשו: יש-לאל ידי
לעשות עמכם רע ואלהי
אביכם אמש | אמר אלי לאמר
השמר לה מדבר עם-יעקב
ל מטוב עד-רע: ועתה הלך
הלכת כי-נכסף נכספתה לבית
אביה למה גנבת את-אלהי:
לא ויען יעקב ויאמר ללבן כי
יראתי כי אמרתי פן-תגזל

לב את-בנותיה מעמי: עם אשר
תמצא את-אלהיה לא יחיה
נגד אחינו הכר-לה מה עמדי
וקח-לה ולא-ידע יעקב כי
לג רחל גנבתם: ויבא לבן באהל
יעקב | ובאהל לאה ובאהל
שתי האמהות ולא מצא ויצא
מאהל לאה ויבא באהל רחל:
לד ורחל לקחה את-התרפים
ותשמש בכר הגמל ותשב
עליהם וימשש לבן את-כל-
לה האהל ולא מצא: ותאמר אל-
אביה אל-יחר בעיני אדני כי
לוא אוכל לקום מפניך כי-
דרך נשים לי ויחפש ולא מצא
לו את-התרפים: ויחר ליעקב
וירב בלבן ויען יעקב ויאמר
ללבן מה-פשעי מה חטאתי כי
לז דלקת אחרי: כי-מששת את-
כל-כלי מה-מצאת מכל-כלי-
ביתך שים כה נגד אחי ואחיה
לח ויזכחו בין שנינו: זה עשרים
שנה אנכי עמך רחליה ועזיה
לא שכלו ואילי צאנה לא
לט אכלתי: טרפה לא-הבאתי
אליה אנכי אחטנה מידי
תבקשנה גנבתי יום וגנבתי
מ לילה: הייתי ביום אכלני חרב
וקרח בלילה ותדוד שנתי
מא מעיני: זה-לי עשרים שנה

מכתפין מנקטין ומזנרין: 11. ויאמר - וקאל אלי מלאך אלרב פיל חלאם יעקוב וקילית הוודאני: 12. ויאמר - וקאל רפאע הלאן עיונך ונצור גמיע עתדיד טלעין עלא אלגנאם מכתפין מנקטין ומזנארין אין נצרת אלא גמיע אלדי לבן צאניע לך: 13. אנכי - אנא טאייק בית אל אלדי מסחת תם מצטביה אלדי נדרת לי תם נידיר הלאן קום כרוג מן אלארץ האדי ורגאע אלא ארץ מוולדתך: 14. ותען - וגוובית רחל ולאח וקאלו לו אנכאן עאד לינא קיסים וורתיה פי בית אבונא: 15. הלא - הוולא אגנביא נחסבנא לו אין בענא ואכל איצא תכול אלא פיציתנא: 16. כי - אין גמיע אלעישיר אלדי פרק אלרב מן אבונא לינא הוא ולבנינא והלאן גמיע אלדי קאל אלרב אליך צנאע: 71. ויקם - וקם יעקוב וחמל אלא בנינו ואלא נסוואנו עלא אלגמיל: 18. וינהג - וסק אלא גמיע בושו ואלא גמיע כיסבו אלדי כיסב משתרא בושו אלדי כיסב פי פדן ארם ליגי אלא יצחק אבו ארץ כנען: 19. ולבן מיצי ליגיו אלא גנאמו וסרקית רחל אלא אלאצנאם אלדי לאבוהא: 20. ויגנב - וסרק יעקוב אלא עקל לבן אלארמי עלא ליס כבר לו אין האריב הוא: 21. ויברח - והרב הוא וגמיע אלדי לו וקם ופת אלא אלנהר אלפרא וגעל אלא וגהו גבאל אלגלעד: 22. ויגד - ותכבר ללבן פי יום אלתאלית אין הרב יעקוב: 23. ויקח - ואכד אלא אכוותו מעו ורגד וורא טריק סבעת איאם וליחיק אלו פי גבל אלגלעד: 24. ויבא - ואיגא קול מן קדם אלרב אלא לבן אלארמי פי חלם אלליל וקאל לו חתיריז לך לילא תכלים מע יעקוב מן חסין חיתא רדי: 25. וישג - וליחיק לבן אלא יעקוב ויעקוב פתח אלא כימתו פיל גבל ולבן וקאף אלא אכוותו פיל גבל אלגלעד: 26. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב איש צניעית וצרקת אלא עקלי וסיקית אלא בנאתי כי

מיסביא אלסיף: 27. למה - אליש תכאבית לתהרוב ונסרקת מיני ולם כברת אליי ואבעתך פיל פרחא ופיל גיניה פיל דף ופיל טנבור: 28. ולא - ולם תרכתני ליאקביל לבניני ולבנאתי הלאן גהילית סנוע: 29. יש - מווגוד קדרה פי ידי ליאצנע מעכון ראדי ואילה אבוכון מבאריח קאל אלי קאילא חתיריז לך מן תכלים מע יעקוב מן חסין חיתא ראדי: 30. ועתה - והלאן מצי מציתי אין שוק שתקת לבית אבון אליש סרקת אלא מעבודי: 31. ויען - וגווב יעקוב וקאל ללבן אין כיפית אין קילית לילא תכלוס אלא בנתאך מן ענדי: 32. עם - מע אלדי תווגאד אלא מעבודך לם יעיש קבל אכוותנא חקיק לך איש ענדי וכוד לך ולם עריף יעקוב אין רחל סרקתהון: 33. ויבא - ואיגא לבן פי כימית יעקוב ופי כימית לאה ופי כימית תנתין אלאגוואר ולם ווגיד וכרג מן כימית לאה ואיגא פי כימית רחל: 34. ורחל אכדית אלא אלאצנאם וגעלתהון פי (רחל) חדאגת אלגמל וגלסית עליהון ודסס לבן אלא גמיע אלכימיה ולם ווגיד: 35. ותאמר - וקאלית אלא אבוהא לא ישתאר פי חצריט סידי אין לם אגציר ליאקום מן קידמך אין עאדית נסוואן לי ופתש ולם ווגיד אלא אלאצנאם: 36. ויחר - ושתאר ליעקוב ותכצם (פי) מע לבן וגווב יעקוב וקאל ללבן איש גירמי איש כיטיתי אין רגדת וראיי: 37. כי - אין דססת אלא גמיע אוואניי איש וגדית מן גמיע אוואניי ביתך געל הינא קבל אכוותי ואכוותך וישרעו בין תנינא: 38. זה - הדא עשרין סניה אנא מעך נעגתך ומעוזיך לם אתכלו וכבוש גנאמך לם אכלת: 39. טרפה - פטיסיה לם גבית אליך אנא אנקיסה מן ידי תפתישהא סרקית נהאר וסרקית ליל: 40. הייתי - כינית פיל יום חרקני שוב וגליד ביל ליל וטרית נומתי מן עיניי: 41. זה - הדא אלי עשרין סניה פי ביתך כדמתך

לא

13. האל בית אל - ב: אלטאייק אלדי איתגלית עליך פי בית אל - האל אשר התגלית אליך בבית אל, כת"א (דאתגלית עליך בבית אל). 16. העשר - אלעישיר, אין מילה זו ערבית, ויש להניח שהיא יסוד עברי שנגזר מהמילה "עשיר", השכיחה בערבית והיודית במזרח, כולל סוריה. ב: דוליה - עושר. 18. מקנהו - מקנת צאנו. ב: בושו - מקנהו. 20. לב לבן - דעת לבן, וכן בפסוק 26, וכן ב. 21. הנער - נהר פרת. 23. וירדה -

ורגד = ורכץ. 24. ויבא אלהים - ובא דיבור מלפני האלהים, כת"א (ואתא מיטר מן קדם ה'). 25. תקע - פתח, בעקבות ת"א (פרס). ב: גראין - שתל, תקע. אבל את "תקע" השני שכפסוק, תרגמו שניהם: ווקאף - העמיד. 34. כבר - תרגם שני תרגומים חלופיים, ואילו ב רק אחד: רחיל. 39. אנכי אחטנה - אם אני אפחית, סידי תבקשנה, בעקבות ת"א (כד הוה שניא ממנינא מן ידי את בעי לה).

בביתך עבדתיך ארבע-עשרה
שנה בשתי בנותיך ושש שנים
בצאנך ותחלף את-משכרתי
עשרת מנים: לולי אלהי אבי
אלהי אברהם ופחד יצחק
היה לי כי עתה ריקם שלחתי
את-עניי ואת-יגיע כפי ראה
אלהים ויוכח אמש: ויען לבן
ויאמר אל-יעקב הבנות בנותי
והבנים בני והצאן צאני וכל
אשר-אתה ראה לי-הוא
ולבנתי מה-אעשה לאלה
היום או לבניהן אשר ילדו:
ועתה לכה נכרתה ברית אני
ואתה והיה לעד ביני ובינך:
ויקח יעקב אבן וירימה
מצבה: ויאמר יעקב לאחיו
לקטו אבנים ויקחו אבנים
ויעשו-גל ויאכלו שם
על-הגל: ויקרא-לו לבן יגר
שהדותא ויעקב קרא לו גלעד:
ויאמר לבן הגל הזה עד ביני
ובינך היום על-כן קרא-שמו
גלעד: והמצפה אשר אמר יצף
יהיה ביני ובינך כי נסתר איש
מרעהו: אם-תענה את-בנתי
ואם-תקח נשים על-בנתי אין
איש עמנו ראה אלהים עד
ביני ובינך: ויאמר לבן ליעקב
הנה | הגל הזה והנה המצבה

נב אשר יריתי ביני ובינך: עד הגל
הזה ועדה המצבה אם-אני
לא-אעבר אליך את-הגל הזה
ואם-אתה לא-תעבר אלי את-
הגל הזה ואת-המצבה הזאת
לרעה: אלהי אברהם ואלהי
נחור ישפטו בינינו ואלהי
אביהם וישבע יעקב בפחד
אביו יצחק: ויזבח יעקב זבח
בהר ויקרא לאחיו לאכל-
לחם ויאכלו לחם וילינו בהר:
וישכם לבן בפקר וינשק לבניו
ולבנותיו ויברך אתהם וילך
וישב לבן למקמו: ויעקב
הלך לדרכו ויפגעו-בו מלאכי
אלהים: ויאמר יעקב כאשר
ראם מחנה אלהים זה ויקרא
שם-המקום ההוא מחנים:
וישלח יעקב מלאכים לפניו
אל-עשו אחיו ארצה שעיר
שדה אדום: ויצו אתם לאמר
כה תאמרון לאדני לעשו כה
אמר עבדך יעקב עם-לבן גרתי
ואחר עד-עתה: והיה-לי שור
וחמור צאן ועבד ושפחה
ואשלחה להגיד לאדני למצא-
חן בעיניך: וישבו המלאכים
אל-יעקב לאמר באנו אל-
אחיק אל-עשו וגם הלך

לקראתך וארבע-מאות איש
עמו: ויירא יעקב מאד ויצר
לו ויחץ את-העם אשר-אתו
ואת-הצאן ואת-הבקר
והגמלים לשני מחנות: ויאמר
אם-יבוא עשו אל-המחנה
האחת והכהו והיה המחנה
הנשאר לפליטה: ויאמר יעקב
אלהי אבי אברהם ואלהי אבי
יצחק יהוה האמר אלי שוב
לארצה ולמולדתך ואיטיבה
עמך: קטנתי מכל החסדים
ומכל-האמת אשר עשית את-
עבדך כי במקלי עברתי את-
הירדן הזה ועתה הייתי לשני
מחנות: הצילני נא מיד אחי
מיד עשו כי-ירא אנכי אתו
פן-יבוא והפני אם על-בנים:
ואתה אמרת היטב איטיב
עמך ושמתי את-זרעך כחול
הים אשר לא-יספר מרב: וילן
שם בלילה ההוא ויקח מן-
הבא בידו מנחה לעשו אחיו:
עזים מאתים ותישים עשרים
רחלים מאתים ואילים
עשרים: גמלים מיניקות
ובניהם שלשים פרות ארבעים
ופרים עשרה אתנת עשרים
ועזים עשרה: ויתן ביד-עבדו
עדר עדר לבדו ויאמר אל-

וברך ליהוה ומיצי וריגיע לבן למכאנו: 2. ויעקוב מיצי לטריקו וצדפו פי מלאכית אלרב: 3. ויאמר - וקאל יעקוב כאלדי נצרהוון מחאט אלרב האדא וסמא איסים דאליך אלמכאן מחנים:

4. וישלח - ובעת יעקוב רוסלא קידמו אלא עשו אכז ארץ וישלח שער חקלית ארום: 5. ויצו - ווצא ליהוה קאיילא כידא תקולו לסידי לעשו כידא קאל עבדך יעקוב מע לבן סכנת ותעווקת חיתא הלאן: 6. ויהי - וצאר לי תור וחמר גנאם ועבד וגרייה ובעת ליאכביר לסידי ליאווגד חץ פי חצרתך: 7. וישבו - ורגעו רוסלא אלא יעקוב קאיילא גינא אלא אכז אל עשו ואיצא מיצי למלאקיתך וארבע מיאית רגול מעו: 8. ויירא - וכף יעקוב גרא ותצייק לו וקסם אלא אלקום אלדי מעו ואלא אלגנאם ואלא אלבקר וגמיל לתנין מחטאת: 9. ויאמר - וקאל אנכאן יגי עשו אלא אלמחאט אלואחיד ויצירבו ויכון אלמחאט אלמתבקי ליתפצלה: 10. ויאמר - וקאל יעקוב אילאה אבו אברהים ואילאה אבו יצחק אללה אלקאייל אלי רגאע לארצך ולא מוולדתך ואחסין מעך: 11. קטנתי - קלו חסנתי מן גמיע אלאפצייל ומן גמיע אלחאק אלדי צניעית מע עבדך אין פי עצייתי פית אלא אלשאט הדא והלאן צירית לתנין מחטת: 12. הצילני - כליצני הלאן מן יד אבי מן יד עשו אין כאיף אנא מינו לילא יגי ויצרבני אם מע בנין: 13. ואתה - ואנתא קילית תחסין אחסין מעך ואגעל אלא נסלך כי רמל אלבחר אלדי לם ינעאד מן אלכתרא: 14. וילן - ובאת תם פי דאליך אלליליה ואכד מן אלגאייב פי ידו הדייה לעשו אכז: 15. עזים - מאעז מיתין ותיוס עשרין נעגאת מיתין וכבוש עשרין: 16. גמלים - גמיל מראציע ובנינהוון תלתין בקרת ארבעין ורתות עשרה אתנאת עשרין וגחיש עשרה: 17. ויתן - וגעל פי יד עבדו קטיע קטיע לווחדו

ארבתעשר סניה פי תנתין בנתך וסית סנין פי גנאמך וברלת אלא איגירתי עשרת מראת: 42. לולי - לולא אילאה אבי אילה אברהם ופזע יצחק כאן לי אין הלאן פריג בעתני אלא פיקרי ואלא תעב כפופי נצאר אלרב ושרע מבאריח: 43. ויען - וגווב לבן וקאל אלא יעקוב אלבנאת בנאתי ואלבנין בניני ואלגנאם גנאמי וגמיע אלדי אנתא נאציר לי הוא ולבנתי איש אצנע להדולי אליום או לבנינהוון אלדי ולדו: 44. ועתה - והלאן תעא נקטע אחד אנא ואנתא ויכון לי שאהיד ביני ובינך: 45. ויקח - ואכד יעקוב חגר ורפעא מצטביה: 46. ויאמר - וקאל יעקוב לאכוותו לקטו חגאר ואכדו חגאר וצינעו תאל ואכלו תם עלא תאל: 47. ויקרא - וסמא לו לבן תל שהאר ויעקוב סמא לו גלעד: 48. ויאמר - וקאל לבן תאל האדא שאהיד ביני ובינך אליום עלא דאליך סמא סמו גלעד: 49. והמצפה - ואלטרפיה אלדי קאל ישריף אללה ביני ובינך אין ינכיפי רגול מן רפיקו: 50. אם - אנכאן תעאדיב אל בנאתי ואנכאן תכוד נסוואן עלא בנאתי לים רגול מענא נצור אלרב שאהיד בני ובינך: 51. ויאמר - וקאל לבן ליעקוב הוודא אלתאל האדא והוודא אלמצטביה אלדי רפעת ביני ובינך: 52. עד - שאהיד אלתאל האדא ושהדיה אלמצטביה אנכאן אנא לם אפות אליך אלא תאל האדא ואנכאן אנתא לם תפות אליי אלא אלתל האדא ואלא אלמצטביה האדי לירדאנויה <: 53. אלהי - אילאה אברהים ומעבוד נחור ישרעו בינתנא אילאה אבוהוון וחלף יעקוב פי פזע אבו יצחק: 54. ויזבח - ודבח יעקוב דביחא פיל גבאל ונדא לאכוותו ליאכלו טועאם ואכלו טועאם ובאתו פיל גבאל:

לב

1. וישכם - ובכר לבן פיל ציביח וקבאל לבנינו ולבנאתו

לב

11. קטנתי - קטנו טובותיי, וכן בג, בעקבות ת"א (ועירן זכותי), וכן רש"י: נתמעטו זכויותי. חירדן - אלשאט - הנחר. וכן תרגם בכל מקום.

53. ואלהי נחור - לא תרגם כמו "אלהי אברהם", אלא: מעבוד - מי שעובד אותו נחור, בניגוד לת"א שתרגם את שניהם כאותו שם, בעקבות רש"י: "אלהי אברהם - קודש. אלהי נחור - חול".

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005